

D.E.M.O. Projekt

Digitális egészségről az időskorúak körében

Digitális Egészségügyi Megoldások az Orvoslásban

PÁCIENS FELMÉRÉS 2021

Gyorsjelentés a magyarországi 65 éven felüli lakosság digitális egészséggel kapcsolatos ismereteit, használati szokásait attitűdjeit, és szükségleteit felmérő kutatásról

TARTALOM

» **Bevezetés** 2

» **Módszertan** 3

1. ábra: *Demográfiai adatok*

» **Egészséggel kapcsolatos internethasználat és orvoshoz fordulás** 4

2. ábra: *Mennyi internetes felületet használ egészségügyel kapcsolatos tájékozódásra?*

3. ábra: *Milyenek érzékeli, hogyan állnak az orvosok az interneten tájékozódó betegekhez?*

4. ábra: *Használ-e Ön általában internetes orvosi információkat abban az esetben is, ha problémájával orvoshoz fordul?*

» **Digitális egészségügyi megoldások: melyekről hallott, melyeket használja és melyeket szeretné a jövőben használni?** 6

5. ábra: *A digitális egészségügyi megoldások közül mennyiről hallott?*

6. ábra: *A digitális egészségügyi megoldások közül mennyit használt?*

» **Milyen előnyei és hátrányai vannak a digitális egészségügyi megoldásoknak?** 7

» **Melyek azok a szociodemográfiai változók, amelyek az idősek digitális egészséggel kapcsolatos használati szokásait befolyásolhatják?** 8

Digitális egészségről az időskorúak körében

65 ÉVEN FELÜLIEK ISMERETEI HASZNÁLATAI SZOKÁSAI, ATTITÚDJEI A DIGITÁLIS EGÉSZSÉG TERÜLETÉN

BEVEZETÉS

A digitalizáció az egészségügyben már a COVID-19 előtt fontos, új trendként jelent meg, ám hatalmas lehetőséget kapott a pandémia hatására. Mindezzel párhuzamosan egyre fontosabb kérdéssé vált az ú.n. digitális egészségparadoxon kérdése, vagyis az a fontos probléma, hogy a digitális átalakulás és lehetőségek előnyeit leginkább azok a társadalmi csoportok nem tudják kihasználni, akiknek a legnagyobb szüksége lenne rá. Bár a COVID-19 pandémia soha nem látott mértékben megnövelte az idősebb korosztály internethasználatát is, a nemzetközi trendek alapján azért elmondható, hogy ez a csoport kevésbé használja a digitális technológiák adta lehetőségeket, különösen az idősek alacsonyabban iskolázott és kisebb településen élő csoportjaiban. Mind a hozzáférés, mind a készségek mind pedig az elköteleződés/motiváció tekintetében alacsonyabb trendekről számolnak be a kutatások e korcsoportban.

Ugyanakkor a különböző digitális technológiák nagy jelentőséggel bírhatnak e korcsoportban is: például az egészségi állapot és a betegségek monitorozásában és követésében, az egészséggel kapcsolatos releváns információkhoz való hozzáférésben, és a különböző telemedicinális megoldások biztonságos és kényelmes megoldást jelenthetnek a kezelőorvosokkal való kapcsolattartásban. Mindez elősegítheti az egészségmegőrzést, a prevenciót, nagyobb önállóságot és függetlenséget tesz lehetővé az idősödő emberek számára. Az internet általában nagyobb arányú kommunikációs és társas kapcsolódási lehetőséget jelent e korosztálynak is, csökkentve az izolációt és növelve a jóllétet, nagyobb önállóságot, függetlenséget és a társas kapcsolódást jelentve.

A 65 éven felüli korcsoportban folytatott reprezentatív vizsgálatunk legfontosabb megállapításai a következők:

- Az idősek csoportján belül lényeges különbség figyelhető meg a 65-74 éves és a 75 éven felüli korcsoportok között a digitális egészségügyi megoldásokhoz való adaptációk tekintetében.
- A 65-74 éves korosztály 43%-a, míg a 75+-os csoport 23%-a használ internetes forrás(oka)t egészséggel kapcsolatos célokra, leginkább weblapokat.
- Minden 2. megkérdezett számára segítséget nyújt rokon, családtag, ismerős az digitális világban való eligazodásban.
- Az internethasználó idősek közül gyakorlatilag minden megkérdezett hallott már digitális egészségügyi megoldásokról (e-recept, online időpontfoglalás, távvizit) és közel 70%-uk mindkét korcsoportban legalább egyfajta digitális kommunikációval, adminisztrációval vagy eszközzel kapcsolatos megoldást is használt már.
- Az internethasználó megkérdezettek 70%-ának lenne igénye (mindkét korcsoportban) arra, hogy további digitális megoldásokat használjon egészséggel kapcsolatosan.

- A használat és az igények legfontosabb előrejelzése az iskolázottság: a közép- és felsőfokú végzettségűek előnye e területen óriási.
- Elmondható, hogy minél több lehetőséget, technológiát, forrást ismer valaki, annál nagyobb az igénye arra, hogy mást vagy még többet próbálhasson ki.
- Jelentős igény mutatkozik mindkét korcsoportban a telemedicinális megoldásokra (telemonitoring és távvizit)
- Ugyanakkor az eredményekből az is látható, hogy a 65 évnél idősebbek esetén az orvosok jelentik az elsődleges referenciapontot, a digitális megoldások kiegészítő alternatívaként jelennek csak meg.

MÓDSZERTAN

Az „E-páciensek Magyarországon” 1500 fős országos, reprezentatív lakossági felmérése 2021. október 5-13. között zajlott a Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézetének Digitális Egészség munkacsoportja vezetésével. A kutatás az OTKA -FK 134372 számú kutatási alaprogram keretében valósult meg. A kutatás vezetői: Dr. Györffy Zsuzsa és Dr. Girasek Edmond.

Módszertan: CATI, telefonos kérdőíves kutatás, 1500 fő megkérdezésével, országos, reprezentatív mintán (nem, kor/korcsoport, iskolai végzettség, településtípus alapján kvótázva). Az adatfelvételt az Ipsos Zrt végezte.

Jelen elemzésünkben a reprezentatív minta 65 éven felüli tagjait mutatjuk be : a 65 éven felüli korosztályba összesen 428 fő került, 246-an a 65-74-es korcsoportba, míg 182-en vannak a 75 éven felüliek. Eredményeink - különösen a 75 éven felüli korcsoport - viszonylag alacsony elemszámú miatt korlátozottan értelmezhetőek és minden esetben az internetet használóakra értendőek.

DEMOGRÁFIAI ADATOK - IDŐSKUTATÁS

Minta: 428 fő

- 65-74-es évesek: 246 fő
- 75 éven felüliek: 182 fő

Nemek aránya

- 65-74-es évesek: 59,3 % nő / 40,7% férfi
- 75 éven felüliek: 72,0 % nő / 28,0% férfi

Maximum alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik

- 65-74-es évesek: 55,5%
- 75 éven felüliek: 58,8%

Egyetemi vagy főiskolai végzettséggel rendelkezik

- 65-74-es évesek: 12,7%
- 75 éven felüliek: 10,4%

Lakóhely szerinti eloszlás

(V) Város, (F) Falu vagy község,
(BP) Budapest, (M) Megyeszékhely

- 65-74-es évesek: 34,7 % (V)
31,8% (F)
16,7% (BP)
16,7% (M)
- 75 éven felüliek: 32,4 % (V)
25,8% (F)
25,9% (BP)
15,9% (M)

Társsal él-e?

- 65-74-es évesek: 54,3 % igen / 45,7% nem
- 75 éven felüliek: 30,2 % igen / 69,8% nem

Krónikus betegséggel rendelkezik

- 65-74-es évesek: 76,7 %
- 75 éven felüliek: 73,6 %

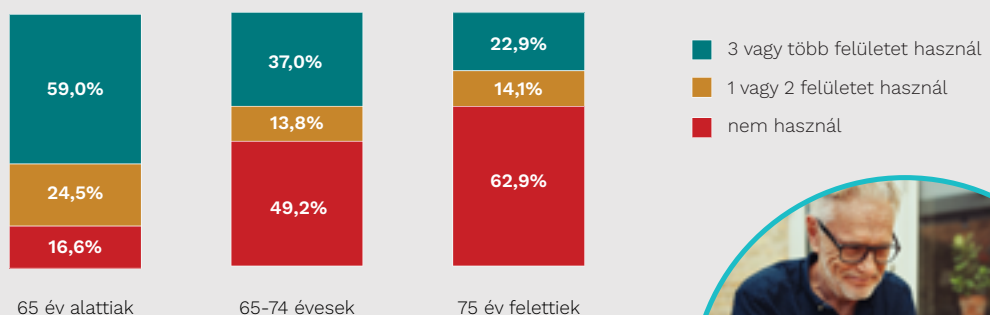

EGÉSZSÉGGEL KAPCSOLATOS INTERNETHASZNÁLAT ÉS ORVOSHOZ FORDULÁS

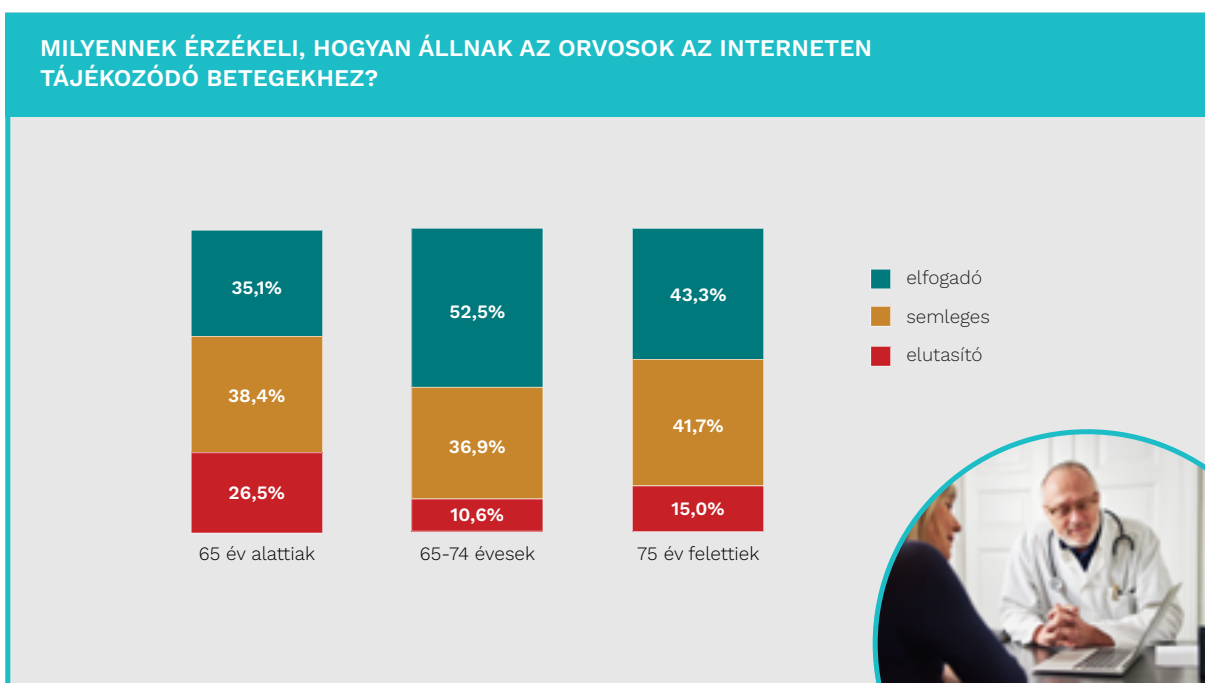
A 65-74 éves korosztály 43,2%-a használ internetet egészséggel, betegséggel kapcsolatos kérdésekben, míg az idősebb korcsoport esetében ez az arány alacsonyabb: 23,4%. Mindkét életkori csoportban a weboldal, a közösségi média csatorna és az orvosi keresőfelületek a legnépszerűbb tájékoztató források.

Az internethasználó idősök körében a 65-74 éves korosztályban 46,3% azoknak az aránya, akiknek az információkeresésben segítségére van rokon, barát, családtag. Ez az arány a 75 éveseknél idősebb korosztályban már minden 2. válaszadót jelenti (50,7%).

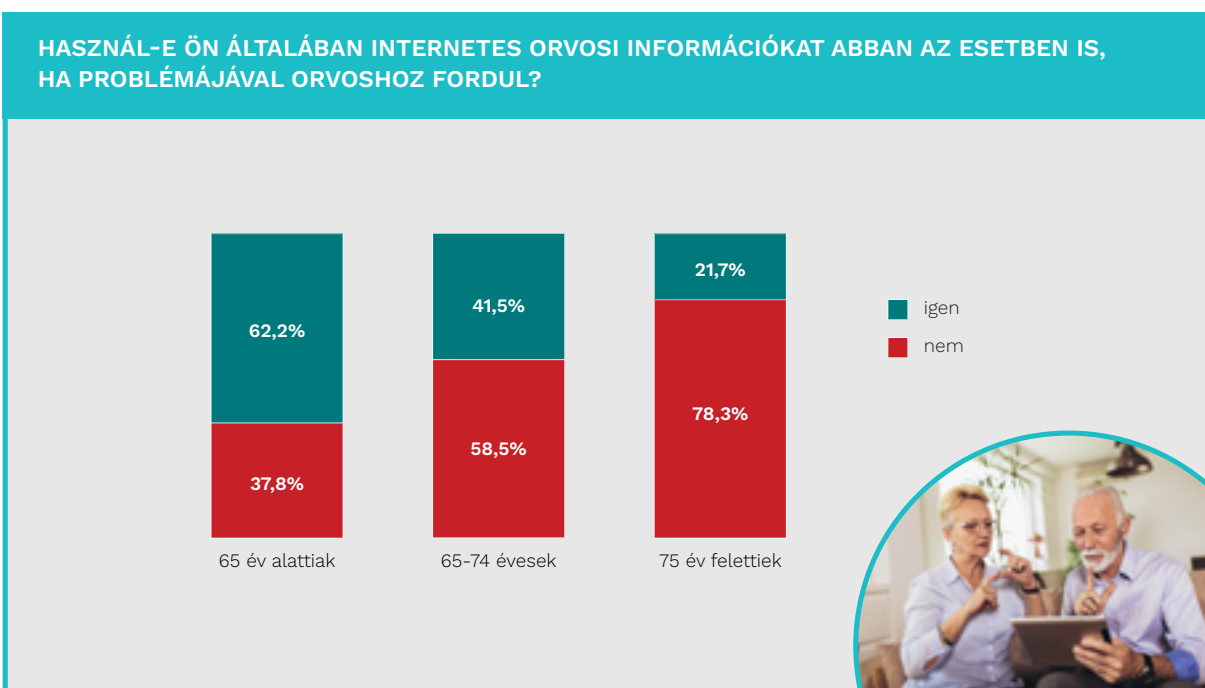
MENNYI INTERNETES FELÜLET HASZNÁL EGÉSZSÉGGEL KAPCSOLATOS TÁJÉKOZÓDÁSRA?

Megkérdeztük e korosztály tagjait, hogy milyenek érzékelik kezelőorvosaik hozzáállását az interneten való tájékozódásuk tekintetében. E kérdés esetében a 65-74 éves korosztály közel fele (52,4%) úgy érzékelt, hogy orvosaik támogatóak, míg a 75 évnél idősebbek esetében ez az arány 43,4%.

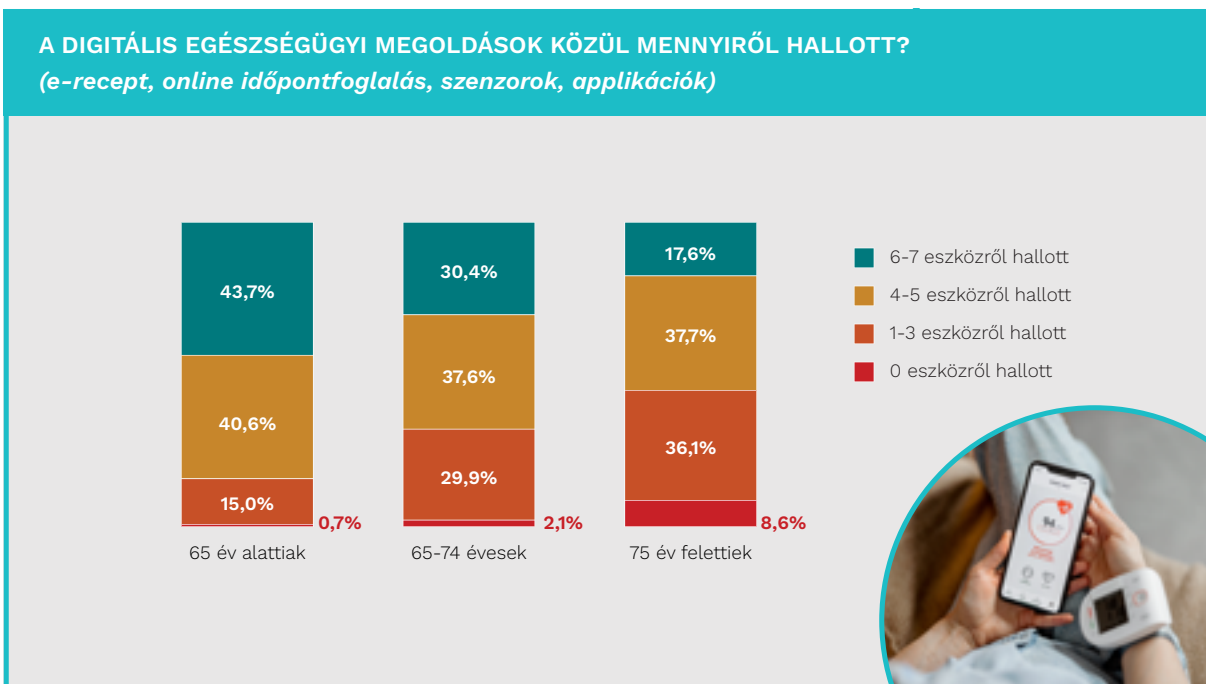

Vizsgáltuk azt is, hogy ha egészségi problémájával orvoshoz fordul, akkor használja-e az internetet információkeresésre. Úgy találtuk, hogy az internethasználók körében az idősebb korcsoport esetében majdnem 80%-os azoknak az aránya, akik, ha személyesen orvoshoz fordulnak, akkor nem használnak internetes forrásokat. A 65-74 évesek esetében ez az arány alacsonyabb: 58,5 százaléknyi.

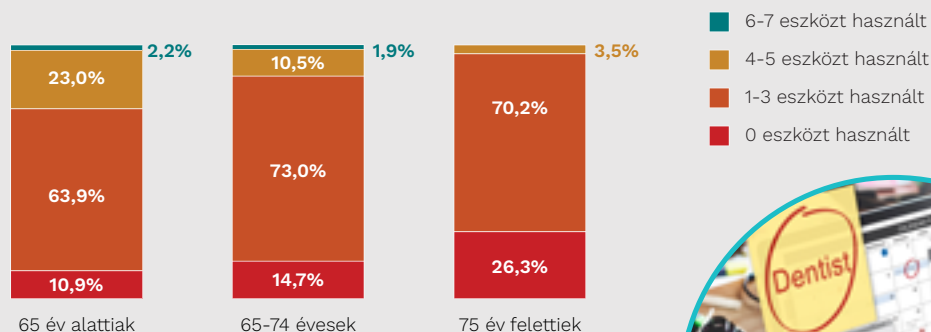
DIGITÁLIS EGÉSZSÉGÜGYI MEGOLDÁSOK: MELYEKRŐL HALLOTT, MELYEKET HASZNÁLJA ÉS MELYEKET SZERETNÉ A JÖVŐBEN HASZNÁLNI?

E kérdés tekintetében az internethasználó idősök körében mindkét korcsoportban azok vannak a legtöbben, akik 4-5 digitális egészséggel kapcsolatos megoldásról is hallottak (37,4% és 36,1%), míg azok aránya, akik egyáltalán nem hallottak ilyen megoldásokról mindösszesen 2,1% a fiatalabb és 8,6% az idősebb korcsoportban.

A legtöbben az e-receptet ismerik és használják: az internethasználó megkérdezettek 90,2%-a ismeri, és 86%-a használja mindkét korcsoport esetében. A 65-74 évesek mintegy háromnegyede (77,1%) hallott már az online időpontfoglalásról és közel felük (45,5%) használta is. A leletek, adatok elektronikus továbbításáról ebben korcsoportban a megkérdezettek közel fele hallott és használta is ezt a lehetőséget. Okoseszközökről a 65-74 évesek 68,2 százaléka hallott, de csak 17,2%-uk használta. hasonló arányú az applikációk ismerete és használta: 54,3% hallott már róla, de csak 17,3 százaléknian használták. A 75 évesnél idősebb korosztályban ugyanakkor szignifikánsan kevesebben hallottak és használták az online időpontfoglalást, az adatok/leletek továbbításának lehetőségét és az okoseszközök alkalmazhatóságát.

A DIGITÁLIS EGÉSZSÉGÜGYI MEGOLDÁSOK KÖZÜL MENNYIT HASZNÁLT? (e-recept, online időpontfoglalás, szenzorok, applikációk)

Mindkét korcsoportban közel 70%-nyi azoknak az aránya, akik szívesen kipróbálnának digitális egészséggel kapcsolatos megoldásokat: nagy arányú érdeklődést jelzi, hogy az idősek több mint ötödének a maximálisan választható 7-10 féle digitális eszközre lenne igénye.

Ha ezeket az igényeket tovább csoportosítjuk jellegük szerint (online kommunikációval kapcsolatos, online adminisztrációs és telemedicinális) akkor az látható, hogy mindkét korcsoportban a legnagyobb érdeklődés/igény a különböző telemedicinális megoldások felé irányul: a 65-74 évesek közül 58,7% míg a 75 évesnél idősebbek közül 57 százaléknyan vannak azok, akik nyitottak efféle megoldások iránt. A digitális adminisztrációt a 65-74 évesek közel 60 százaléka igényli, az idősebb korcsoportban ennek az arány már kisebb: 46,7%. Az orvossal való online kommunikációs megoldások felé mutatkozik a legkisebb igény: 54,1% és 45,6%, de ezek az igények is a idős páciensek közel felénél megjelennek.

MILYEN ELŐNYEI ÉS HÁTRÁNYAI VANNAK A DIGITÁLIS EGÉSZSÉGÜGYI MEGOLDÁSOKNAK?

Az előnyök tekintetében mindkét korcsoport hasonlóan vélekedik: legnagyobb előnynek az időspórolást, a kényelmet és azt, hogy gyorsabban lehet ellátáshoz jutni) emelték ki.

A hátrányok tekintetében az ellátás személytelenebbé válása, a hibás technológiák negatív hatása és az orvosok adminisztrációs terheinek növekedése a legjellemzőbb válaszok. Elmondható ugyanakkor, hogy a 2 korcsoport véleménye több ponton eltér egymástól, jellemző, hogy a 75 évnél idősebbek kisebb arányban érzékelik a potenciális hátrányokat, azonban a különbség nem szignifikáns.

MELYEK AZOK A SZOCIODEMOGRÁFIAI VÁLTOZÓK, AMELYEK AZ IDŐSEK DIGITÁLIS EGÉSZSÉGGEL KAPCSOLATOS HASZNÁLATI SZOKÁSAIT BEFOLYÁSOLHATJÁK?

Internetes információkeresés esetében szignifikánsan több forrást használnak a magasabban iskolázottak, a fővárosban és megyeszékhelyen élők, és azok, akik társsal élnek. Több digitális technológiáról hallottak a magasabban iskolázottak, és több fajta digitális megoldást használnak a magasabban iskolázottak, a fővárosban és megyeszékhelyen élők. A digitális megoldásokkal kapcsolatos igények tekintetében elmondható, hogy a férfiaknak, a magasabban iskolázottaknak, és a fővárosban és megyeszékhelyen élőknek szignifikánsan többfajta digitális technológiára lenne igényük.

A 65 éven felüliek aránya globálisan 10%-a népességnek, ami várhatóan 16%-ra fog nőni 2050-re. Ugyanakkor a digitális világba való bekapcsolódás, megfelelő tájékozódás és az eszközök kompetens használata óriási kihívást jelentenek minden generáció számára. Vizsgálatunk megmutatta, hogy a senior korcsoport is mérhető igényekkel jelentkezik a digitális egészség területén, így az ő segítségük ezen az úton az egész egészségügyi ökoszisztéma érdeke. A két idős korcsoport közti különbségek - a fiatalabbak nagyobb nyitottságot mutatnak, valamint többet használják a digitális megoldásokat - valamint az, hogy a 65 évnél fiatalabbak minden tekintetben jobban adaptálódtak, felveti annak a lehetőségét hogy az idősök digitális egészséggel kapcsolatos speciális trendjei 10 év múlva (amikor a most 65 évnél fiatalabbak lépnek ebbe a korcsoportba) - gyakorlatilag eltűnnek.